EIROPAS
KOMISIJA

Briselē, 13.5.2015.
COM(2015) 272 final

Ieteikums

PADOMES IETEIKUMS

par Rumānijas 2015. gada valsts reformu programmu

un ar ko sniedz Padomes atzinumu par Rumānijas 2015. gada konverģences programmu

Ieteikums

PADOMES IETEIKUMS

par Rumānijas 2015. gada valsts reformu programmu

un ar ko sniedz Padomes atzinumu par Rumānijas 2015. gada konverģences programmu

EIROPAS SAVIENĪBAS PADOME,

ņemot vērā Līgumu par Eiropas Savienības darbību un jo īpaši tā 121. panta 2. punktu un 148. panta 4. punktu,

ņemot vērā Padomes Regulu (EK) Nr. 1466/97 (1997. gada 7. jūlijs) par budžeta stāvokļa uzraudzības un ekonomikas politikas uzraudzības un koordinācijas stiprināšanu[1] un jo īpaši tās 9. panta 2. punktu,

ņemot vērā Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (ES) Nr. 1176/2011 (2011. gada 16. novembris) par to, kā novērst un koriģēt makroekonomisko nelīdzsvarotību[2], un jo īpaši tās 6. panta 1. punktu,

ņemot vērā Eiropas Komisijas ieteikumu[3],

ņemot vērā Eiropas Parlamenta rezolūcijas[4],

ņemot vērā Eiropadomes secinājumus,

ņemot vērā Nodarbinātības komitejas atzinumu,

ņemot vērā Ekonomikas un finanšu komitejas atzinumu,

ņemot vērā Sociālās aizsardzības komitejas atzinumu,

ņemot vērā Ekonomikas politikas komitejas atzinumu,

tā kā:

(1) Eiropadome 2010. gada 26. martā piekrita Komisijas priekšlikumam sākt jaunu izaugsmes un nodarbinātības stratēģiju – "Eiropa 2020" –, kam pamatā ir ciešāka ekonomikas politikas koordinācija. Stratēģijā lielākoties pievērsta uzmanība galvenajām jomām, kurās jārīkojas, lai palielinātu Eiropas ilgtspējīgas izaugsmes potenciālu un konkurētspēju.

(2) Padome 2010. gada 13. jūlijā, pamatojoties uz Komisijas priekšlikumiem, pieņēma ieteikumu par dalībvalstu un Savienības ekonomikas politikas vispārējām pamatnostādnēm (2010.–2014. g.), un 2010. gada 21. oktobrī tā pieņēma lēmumu par dalībvalstu nodarbinātības politikas pamatnostādnēm. Kopā tie veido "integrētās

[1] OV L 209, 2.8.1997., 1. lpp.
[2] OV L 306, 23.11.2011., 25. lpp.
[3] COM(2015) 272.
[4] P8_TA(2015)0067, P8_TA(2015)0068, P8_TA(2015)0069.

pamatnostādnes", ko dalībvalstis tika aicinātas ņemt vērā savā ekonomikas un nodarbinātības politikā.

(3) Padome 2014. gada 8. jūlijā pieņēma ieteikumu par Rumānijas 2014. gada valsts reformu programmu un sniedza atzinumu par atjaunināto Rumānijas 2014. gada konverģences programmu.

(4) Komisija 2014. gada 28. novembrī pieņēma gada izaugsmes pētījumu[5], iezīmējot 2015. gada Eiropas ekonomikas politikas koordinēšanas pusgada sākumu. Tajā pašā dienā Komisija, pamatojoties uz Regulu (ES) Nr. 1176/2011, pieņēma brīdināšanas mehānisma ziņojumu[6], kurā tā noteica Rumāniju kā vienu no dalībvalstīm, par kurām tiks izstrādāts padziļināts pārskats.

(5) Eiropadome 2014. gada 18. decembrī apstiprināja prioritātes, lai veicinātu investīcijas, paātrinātu strukturālās reformas un īstenotu atbildīgu, izaugsmi veicinošu fiskālo konsolidāciju.

(6) Komisija 2015. gada 26. februārī publicēja 2015. gada ziņojumu par Rumāniju[7]. Tajā tika izvērtēti Rumānijas panākumi attiecībā uz to, kā tiek īstenoti 2014. gada 8. jūlijā pieņemtie konkrētai valstij adresētie ieteikumi. Ziņojumā par valsti ir ietverti arī padziļinātā pārskata rezultāti saskaņā ar Regulas (ES) Nr. 1176/2011 5. pantu. Komisijas veiktā analīze ļauj secināt, ka Rumānijā ir makroekonomiskā nelīdzsvarotība, kurai nepieciešama politiska rīcība un uzraudzība. Pateicoties trim secīgām ES un SVF programmām, ir ievērojami samazināta ārējā un iekšējā nelīdzsvarotība. Tomēr uzmanība jāpievērš riskiem, ko rada Rumānijas samērā lielā negatīvā neto starptautisko ieguldījumu pozīcija un vāja eksporta jauda vidējā termiņā. Joprojām pastāv ārējā un iekšējā neaizsargātība banku nozarē.

(7) Rumānija 2015. gada 30. aprīlī iesniedza savu 2015. gada valsts reformu programmu un 2015. gada konverģences programmu. Abas programmas tika izvērtētas vienlaikus, lai ņemtu vērā to savstarpējo saistību.

(8) Padome 2013. gada 22. oktobrī pieņēma Lēmumu 2013/531/ES[8], kurā tā apņēmās laikposmā līdz 2015. gada septembrim sniegt Rumānijai vidēja termiņa finansiālo palīdzību līdz pat 2 miljardu euro apmērā. Nosacījums šīs palīdzības saņemšanai ir visaptverošas ekonomikas politikas īstenošana. Kaut arī pašreizējos tirgus apstākļos Rumānija neplāno pieprasīt maksājumu daļu izmaksu, sagaidāms, ka palīdzība piesardzības pasākumu veidā palīdzēs konsolidēt makroekonomisko, budžeta un finanšu stabilitāti un, īstenojot strukturālās reformas, palielinās ekonomikas izturētspēju un izaugsmes potenciālu. Kad Rumānija būs pabeigusi programmu, tā tiks pilnībā integrēta Eiropas pusgadā.

(9) Uz Rumāniju pašlaik attiecas Stabilitātes un izaugsmes pakta preventīvā daļa. Rumānija savā konverģences programmā ir pieprasījusi īslaicīgu novirzi (0,5 % no IKP apmērā) no nepieciešamajām korekcijām vidēja termiņa mērķa sasniegšanai, jo tiek plānotas strukturālas reformas. Tā kā programmā nebija paredzēta pietiekami sīki izstrādāta informācija par plānotajām strukturālajām reformām, Padome nevar novērtēt to ticamību. Rumānija ir arī pieprasījusi piemērot pensiju reformas klauzulu. Lai reforma būtu atbilstīga, ir nepieciešams *Eurostat* apstiprinājums. Pamatojoties uz

---

5 COM(2014) 902.

6 COM(2014) 904.

7 SWD(2015) 42 *final*.

8 Padomes Lēmums 2013/531/ES (2013. gada 22. oktobris) par Savienības vidēja termiņa finansiālās palīdzības sniegšanu Rumānijai piesardzības pasākumu veidā (OV L 286, 29.10.2013., 1. lpp.).

Komisijas 2015. gada pavasara prognozi, plānotais strukturālais deficīts 3,4 % apmērā no IKP 2016. gadā nenodrošinās pienācīgo drošības rezervi attiecībā uz Līgumā noteikto atsauces vērtību 3 % apmērā no IKP. Tāpēc Padome uzskata, ka Rumānija neatbilst prasībām, kas ļautu tai piemērot pieprasīto pagaidu atkāpi 2016. gadā.

(10) Valdība 2015. gada konverģences programmā plāno saglabāt nominālo deficītu 1,5 % apmērā no IKP 2015. gadā un samazināt to līdz 0,8 % no IKP 2018. gadā. Valdība plāno sasniegt vidēja termiņa mērķi, proti, strukturālo deficītu 1,0 % apmērā no IKP, sākot no 2016. gada. Saskaņā ar konverģences programmu sagaidāms, ka valdības parāda attiecība pret IKP 2015. gadā sasniegs maksimumu, proti, 40,1 %, un pēc tam pakāpeniski samazināsies, un 2018. gadā tā sasniegs 37,1 %. Budžeta prognožu pamatā esošais makroekonomikas scenārijs ir izteikti optimistisks. Svarīgi deficītu palielinoši pasākumi, ko valdība ir apstiprinājusi 25. martā, bet Senāts — 27. aprīlī[9], un kas ir ņemti vērā Komisijas 2015. gada pavasara prognozē, konverģences programmā nav iekļauti, kaut arī tas ir paredzēts Rīcības kodeksā. Pasākumi, kas nepieciešami plānotā deficīta mērķa sasniegšanai 2016. gadā un turpmākajos gados, nav pietiekami konkrēti norādīti. Pamatojoties uz Komisijas 2015. gada pavasara prognozi, tiek prognozēts, ka 2015. gadā strukturālās bilances novirze no vidēja termiņa mērķa būs 0,3 % no IKP. Tas nedaudz pārsniedz novirzi 0,25 % no IKP apmērā, kas ir atļauta saskaņā ar maksājumu bilances programmu ar nosacījumu, ka ES finansēto projektu līdzfinansējums atbilst budžetā paredzētajam. 2016. gadā novirze kļūs ievērojama un sasniegs 2,4 % no IKP, kaut gan ir nepieciešama korekcija 0,3 % apmērā no IKP. Tādēļ 2015. un 2016. gadā būs nepieciešami turpmāki pasākumi. Pamatojoties uz savu konverģences programmas novērtējumu un ņemot vērā Komisijas 2015. gada pavasara prognozi, Padome uzskata, ka pastāv risks, ka Rumānija neievēros Stabilitātes un izaugsmes pakta noteikumus.

(11) Rumānijas fiskālā sistēma kopumā ir stabila, taču netiek efektīvi piemērota. Vidēja termiņa un ilgtermiņa demogrāfiskās tendences un darba tirgus attīstības zemais līmenis var apdraudēt pensiju sistēmas ilgtspēju ilgtermiņā. 2010. gadā sāktā pensiju reforma jau ir sniegusi zināmus uzlabojumus, taču likums, ar kuru, sākot no 2035. gada, tiks vienādots likumā noteiktais pensionēšanās vecums vīriešiem un sievietēm un kuru 2013. gada decembrī ierosināja valdība, vēl nav pieņēmusi parlamenta Pārstāvju palāta.

(12) Tas, ka nesen tika samazinātas darba devēju sociālā nodrošinājuma iemaksas, ir mazinājis nodokļu īpatsvaru darbaspēka izmaksās, taču tas nav noticis mērķtiecīgi. Nodokļu slogs cilvēkiem ar zemākiem ienākumiem joprojām ir liels (40 %) salīdzinājumā ar citām Eiropas valstīm. Krāpšana nodokļu jomā un nodokļu apiešana joprojām ir liela problēma un ietekmē nodokļu ieņēmumus. Ir veikti pirmie soļi saistībā ar notiekošo Rumānijas nodokļu administrēšanas reorganizāciju. 2014. gadā divos reģionos tika īstenots atbilstības pilotprojekts, kas ir vērsts pret nedeklarētu nodarbinātību, darba algām, kas netiek deklarētas pilnībā, un izvairīšanos no nodokļu maksāšanas, un 2015. gadā ir plānota projekta turpmāka izvēršana. 2014. gadā tika paaugstināts vides nodokļu līmenis, pietuvinot to ES vidējam līmenim.

(13) Lai gan 2014. gadā ir panākti zināmi uzlabojumi, nodarbinātības un aktivitātes rādītāji joprojām ir īpaši zemi sieviešu, jauniešu, gados vecāku darba ņēmēju un romu vidū. Aktīva darba tirgus politika ir tikusi pārskatīta, taču kopumā līdzdalība

[9] Nodokļu samazinājumi, kas ietverti jaunajā fiskālā kodeksa projektā.

aktīva darba tirgus pasākumos un finansējums tiem joprojām ir mazs, jo īpaši attiecībā uz profesionālo apmācību, shēmām, kas veicina iepriekšējas mācīšanās atzīšanu, mobilitātes stimuliem un ilgtermiņa bezdarbniekiem paredzētiem pasākumiem. Rumānija ir rīkojusies, lai risinātu jauniešu bezdarba problēmu, jo īpaši, izmantojot garantiju jauniešiem, taču īstenošana ir aizkavējusies. Nav gūti panākumi attiecībā uz pārredzamu pamatnostādņu ieviešanu, lai noteiktu minimālo algu. Lai varētu sniegt personalizētus pakalpojumus un gūtu saskanīgāku īstenošanu starp mērķgrupām, valsts nodarbinātības dienestam būtu vajadzīga lielāka kapacitāte, jo īpaši attiecībā uz personālu, un integrēta īstenošanas sistēma pasākumiem, ko līdzfinansē Eiropas strukturālie un investīciju fondi.

(14) Rumānija saskaras ar vairākām problēmām izglītības jomā — priekšlaicīgas mācību pārtraukšanas rādītājs joprojām ir krietni virs ES vidējā, pirmsskolas izglītības un aprūpes pakalpojumu pieejamība un piekļuve tiem ir ierobežota, jo īpaši lauku apvidos un romu kopienai, līdzdalība mūžizglītībā joprojām ir krietni zem ES vidējā rādītāja, augstākās izglītības kvalitāte un saistība ar darba tirgu ir nepietiekama, un terciārās izglītības iegūšanas līmenis joprojām ir otrais zemākais ES. Rumānija ir sākusi risināt šīs problēmas, gūstot atšķirīgus panākumus dažādās jomās, un galarezultāti pašlaik ir maz jūtami. Ir būtiski iekavējusies valsts stratēģijas pieņemšana priekšlaicīgas mācību pārtraukšanas samazināšanai. Laikposmam no 2014. līdz 2019. gadam ir izstrādāta valsts programma pirmsskolas izglītības un aprūpes jomā, ko sāks īstenot jaunajā 2015./2016. mācību gadā. Ir iekavēta valsts mūžizglītības stratēģija. Ir sagatavots terciārās izglītības stratēģijas projekts, kuras mērķis ir uzlabot augstākās izglītības atbilstību, ciešāk sasaistot to ar darba tirgus vajadzībām, un uzlabot augstākās izglītības pieejamību nelabvēlīgā situācijā esošām grupām. Ir veikti pasākumi profesionālās izglītības un apmācības, kā arī māceklības programmu uzlabošanai.

(15) Rumānijas veselības aprūpes sistēmu raksturo vāji ārstniecības rezultāti, apgrūtināta pieejamība finansiālā un ģeogrāfiskā ziņā, mazs finansējums un neefektīva resursu izmantošana. Pastāv liela paļaušanās uz stacionārajiem pakalpojumiem, un sistēmā problēmas rada plašais un neefektīvais slimnīcu tīkls, vāji un sadrumstaloti norīkojumu tīkli un zemais to izdevumu īpatsvars, kas paredzēti primārajai veselības aprūpei. Turklāt plaši izplatītie neoficiālie maksājumi valsts veselības aprūpes sistēmā vēl vairāk samazina sistēmas pieejamību, efektivitāti un kvalitāti. Ir ieviesti dažādi pasākumi un veselības aprūpes reformas, kas ir mazinājuši finansējuma deficītu un uzlabojuši pakalpojumu līmeni un efektivitāti. 2014. gada decembrī tika apstiprināta un tiks īstenota Valsts veselības stratēģija 2014.–2020. gadam, kurā noteikts veselības nozares reformu stratēģiskais pamats. Veselības ministrija un Valsts veselības apdrošināšanas fonds apsver dažādus pasākumus veselības aprūpes finansēšanas sistēmas uzlabošanai.

(16) Nabadzības un sociālās atstumtības mazināšana joprojām ir liela problēma Rumānijā. Lai gan nabadzības vai sociālās atstumtības riskam pakļauto iedzīvotāju īpatsvars samazinās, tas joprojām ir liels (40 % 2013. gadā) un krietni pārsniedz ES vidējo rādītāju. Sociālu pārvedumu efektivitāte (izņemot pensijas) nabadzības mazināšanas ziņā, šķiet, ir ierobežota un īpaši zema attiecībā uz bērniem. Sociālie pārvedumi nav pienācīgi sasaistīti ar aktivizēšanas pasākumiem. 2011. gada sociālās palīdzības reformas īstenošana joprojām kavējas. Sociālās iekļaušanas un nabadzības apkarošanas stratēģijas un ar to saistīto rīcības plānu pieņemšana tika atlikta. Ir gūti tikai nelieli panākumi attiecībā uz garantēto pamatienākumu ieviešanu, kas būtu vienkāršojis sociālās palīdzības sniegšanu, apvienojot trīs esošos sociālos

pārvedumus. 2013. gadā valdība pieņēma Sociālās ekonomikas likumu, kas ir paredzēts, lai stiprinātu saikni starp sociālajiem pārvedumiem un aktivizēšanas pasākumiem, taču tas joprojām tiek apspriests parlamentā. Tika veikti daži efektīvi pasākumi romu tautības iedzīvotāju integrēšanai. Taču pārskatītā stratēģija romu integrēšanai novēloti tika pieņemta 2015. gada janvārī, bet tās īstenošana kavējas joprojām.

(17) [Rumānijas administratīvās spējas ir vājas un sadrumstalotas, un tās raksturo neskaidrs atbildības sadalījums, kā rezultātā tiek mazināta ekonomikas konkurētspēja. Ir konstatēti strukturālo nepilnību pamatcēloņi, un 2014. gada oktobrī tika pieņemta stratēģija problēmu risināšanai valsts pārvaldē un politikas prioritāšu noteikšanā un koordinēšanā, kā arī rīcības plāns šīs stratēģijas īstenošanai 2014. – 2020. gadā. Taču īstenošana ievērojami kavējas. Pārkāpumu valsts iepirkuma procedūrās rezultātā būtiski kavējas ES fondu programmu īstenošana. Tie negatīvi ietekmē darījumdarbības vidi un traucē investēt infrastruktūrā, kas ir tik ļoti nepieciešams.]

(18) Ir gūti zināmi panākumi tiesu iestāžu sistēmas neatkarības, kvalitātes un efektivitātes uzlabošanā, korupcijas apkarošanā visos līmeņos un tiesu nolēmumu efektīvas izpildes nodrošināšanā. Tomēr tiesu nolēmumu izpilde daudzos gadījumos ir vāja, un mazāki panākumi ir gūti attiecībā uz administratīvās korupcijas novēršanu un apkarošanu. Uz šīm svarīgajām politikas jomām attieksies sadarbības un pārbaudes mehānisms.

(19) Valsts īpašumā esošajos uzņēmumos ir zems ražīgums, tie veicina ekonomikas nelikviditāti, uzliek slogu vispārējās valdības budžetam (iespējamu saistību veidā), un tiem ir parādi, kas veido 50 % no kopējā visu uzņēmumu parāda. Korporatīvā pārvaldība ir izšķirošais faktors, kas nosaka valsts īpašumā esošu uzņēmumu darbības rezultātus. To pašreizējā pārvaldības struktūra nenovērš politisku iejaukšanos uzņēmumu ikdienas vadībā un negarantē iestāžu īpašumtiesību nošķiršanu no politikas veidošanas funkcijām. Līdz Valdības ārkārtas rīkojuma Nr. 109/2011 pieņemšanai netika sistemātiski ieviesti konkrēti noteikumi valsts īpašumā esošiem uzņēmumiem. Uz dažādām jomām noteikumi aizvien neattiecas, un praksē šie noteikumi ne vienmēr tiek ievēroti. Nav gūti panākumi attiecībā uz valsts īpašumā esošu uzņēmumu, kas darbojas enerģētikas un pārvadājumu nozarē, korporatīvās pārvaldības reformu.

(20) Eiropas pusgada kontekstā Komisija ir veikusi Rumānijas ekonomikas politikas visaptverošu analīzi un publicējusi to 2015. gada ziņojumā par valsti. Tā ir arī izvērtējusi konverģences programmu un valsts reformu programmu, kā arī pasākumus, kas veikti saistībā ar iepriekšējos gados Rumānijai adresētiem ieteikumiem. Vērtējumā Komisija ņēma vērā ne tikai programmu lietderību ilgtspējīgas fiskālās un sociālekonomiskās politikas izveidē Rumānijā, bet arī atbilstību ES noteikumiem un norādēm, ņemot vērā, ka ir jānostiprina Eiropas Savienības vispārējā ekonomikas pārvaldība, turpmākajos valsts lēmumos nodrošinot ES līmeņa ieguldījumu. Komisijas ieteikumi saskaņā ar Eiropas pusgadu ir atspoguļoti 1. līdz 4. ieteikumā.

(21) Ņemot vērā šo izvērtējumu, Padome ir izskatījusi Rumānijas konverģences programmu, un tās atzinums[10] ir atspoguļots jo īpaši 1. ieteikumā.

[10] Saskaņā ar Padomes Regulas (EK) Nr. 1466/97 9. panta 2. punktu.

(22) Ņemot vērā Komisijas padziļināto pārskatu un šo izvērtējumu, Padome ir izskatījusi valsts reformu programmu un konverģences programmu. Tās ieteikumi saskaņā ar Regulas (ES) Nr. 1176/2011 6. pantu ir atspoguļoti 1.–4. ieteikumā,

AR ŠO IESAKA Rumānijai 2015. un 2016. gadā rīkoties šādi.

1. Veikt visus pasākumus, kas nepieciešami, lai pabeigtu finansiālās palīdzības programmu.

2. Ierobežot novirzi no fiskālā vidēja termiņa mērķa 2015. gadā līdz, maksimums, 0,25 % no IKP, kā norādīts maksājumu bilances programmā 2013.–2015. gadam, un sasniegt vidēja termiņa mērķi 2016. gadā. Īstenot visaptverošu nodokļu saistību izpildes stratēģiju, stiprināt pārbaudes kontroles sistēmas, lai risinātu nedeklarēta darba problēmu, un virzīt uz priekšu pensionēšanās vecuma vīriešiem un sievietēm vienādošanu.

3. Stiprināt darba tirgus pasākumu nodrošināšanu, jo īpaši jauniešiem, kas nav reģistrēti Valsts nodarbinātības aģentūrā, un ilgtermiņa bezdarbniekiem. Nodrošināt, ka Valsts nodarbinātības aģentūrā ir pietiekams darbinieku skaits. Apspriežoties ar sociālajiem partneriem un saskaņā ar valsts praksi ieviest skaidras pamatnostādnes pārredzamai minimālās algas noteikšanai. Ieviest garantētos pamatienākumus. Palielināt pirmsskolas izglītības un aprūpes nodrošināšanu un kvalitāti, jo īpaši attiecībā uz romiem. Pieņemt valsts stratēģiju priekšlaicīgas mācību pārtraukšanas samazināšanai. Īstenot Valsts veselības stratēģiju 2014.–2020. gadam, lai risinātu sliktās pieejamības, mazā finansējuma un neefektīvas resursu izmantošanas problēmu.

4. Pieņemt likumu par valsts īpašumā esošu uzņēmumu korporatīvās pārvaldības reformēšanu.

Briselē,

Padomes vārdā —
priekšsēdētājs